

İSTATİSTİKİ VERİLER IŞIĞINDA CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA SİNOP'TA ÜRETİM SEKTÖRLERİ (1927-1935)¹

Nursal KUMAŞ²

Öz

Osmanlı Devleti Dönemi'nde sancak statüsüyle Kastamonu vilayetine bağlı olan Sinop, Cumhuriyet Dönemi'yle birlikte ayrı bir vilayet statüsü kazanmıştır. Vilayetin idari ve demografik yapısında meydana gelen değişim, vilayetteki iş kollarının çeşitliliği ve işgücünün varlığıyla doğrudan ilişkilidir. Vilayetteki iş sektörleri arasında ilk sırayı; tarım-evcil hayvanlar-av ve balıkçılık almaktadır. Bu alanı sırasıyla; bina inşaatı, maden ürünleri-makine imalatı, ağaç ürünleri, dokuma ve maden çıkarma sanayi takip etmektedir. Çeşitli meslek grupları dışında sadece belirlenmiş meslek grupları açısından bakıldığında; 509 memur (erkek:487; kadın:22), 84 ordu mensubu, 36 hâkim, 21 PTT memuru ve 257 serbest meslek (erkek:225; kadın:32) sahibinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, 1927 yılı sanayi sayımıyla, 1927 ve 1935 yılı nüfus sayımından elde edilen veriler ışığında, Sinop vilayetinin Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarındaki mevcut ekonomik potansiyelinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Her iki sayımdan elde edilen sonuçlar tablolar aracılığıyla karşılaştırılarak ortaya çıkan değişim anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinop, Cumhuriyet dönemi Sinop, Sinop ekonomisi, Sinop üretim sektörleri, Sinop istatistiki veriler

1 Makalenin Geliş Tarihi: 05.11.2018

Makalenin Kabul Tarihi: 15.12.2018

Bu çalışma, Uluslararası Geçmişten Günümüze Sinop'ta Türk-İslam Kültürü

Sempozyumu'nda (5-7 Ekim 2018, Sinop) aynı başlık altında tarafımdan sözlü olarak sunulmuş ve özet bildiri olarak yayımlanmıştır.

2 Öğretim Görevlisi Dr., Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü.
e-mail: nkumas@uludag.edu.tr.

Atıf: Kumaş N. (2019). İstatistiki veriler ışığında cumhuriyetin ilk yıllarında Sinop'ta üretim sektörleri. *Tesam Akademi Dergisi*, 6(1), 305-338. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.528024>

Production Sectors in Sinop in the Early Years of Republic in the Light of Statistical Data (1927-1935)

Abstract

Connecting to the province of Kastamonu with the status of sanjak in the Ottoman State Period, Sinop gained the status of a separate province together with the Republican Period. The change in the administrative and economic structures of the city was directly related to the variety of business sectors in the city and the existence of labor force. Agriculture-livestock-hunting and fishing occupied the first place among the business sectors in the province. They were respectively followed by building construction, mining products-machine manufacturing, wood products, weaving and mining industry. Apart from various occupational groups, when it is taken only from the point of determined occupational groups, it is understood that there were 509 civil servants (male: 487; female: 22), 84 military men, 36 judges, 21 PTT officers and 257 freelancers (male: 225; female: 32). In this study, it was aimed to reveal the economic potential of Sinop in the early years of the Republican Period in the light of the 1927 census and industrial data and the 1935 census data. The emerging change tried to be made sense of by comparing the results obtained from both sets of data in tables.

Keywords: Sinop, Sinop in republican period, Economy of Sinop, Production sectors in Sinop, Statistical data of Sinop

Giriş

Tarihi çok eski dönemlere uzanan Sinop, 1461 yılında (II.Mehmet Dönemi'nde) Osmanlı hakimiyeti altına girdi. Bu tarihten itibaren Kastamonu sancağına kaza statüsüyle bağlandı ve bu özelliğini XVIII. yüzyıla kadar devam ettirmeyi başardı (Ünal, 2014, ss. 21, 26-27). 1844 yılında yeni bir düzenlemeyle Kastamonu eyalet statüsü kazanınca, Sinop'ta bu eyalete bağlı bir sancak konumuna geldi. Gökçeada, Ayancık (İstifan), Boyabat, Durağan ve Gerze yeni teşkil edilen Sinop sancağına bağlandı (Başoğlu, 1978, s.127). Sinop Merkez kazasının nüfusu da 1899 yılında 25.326'ya ve mahalle-köy sayısı da 27'e ulaştı (Demir, 2014, s.58). Bu dönemde müslümanlar tarla ve bahçe tarımıyla uğraşırken, gayrimüslimler özellikle ticari alanda faaliyet göstermişler ve kendi iç tüketimlerini karşılamak için hayvan yetiştiriciliği yapmışlardır (Özcan, 2011, s. 159). Sinop, biri vilayetin kuzeybatısında (Ağlımanı veya Aklıman) diğeri de vilayet merkezinde olmak üzere iki doğal limana sahiptir (Demirkaya ve Tuluk, 2012, ss. 45-46). Kırım Harbi ve ardından 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi neticesinde, Kafkaslardan gelen göçmenlerin bir kısmı Sinop limanları aracılığıyla iç kesimlere nakledilirken, bir kısmı da İstanbul'a sevk edilmiştir. Bu limanların göç yolları üzerinde bulunması ve deniz ticareti açısından etkin olması, vilayetin tarih boyunca ekonomik ve stratejik açıdan önemini korumasına neden olmuştur.

Bu çalışmanın amacı; Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında Sinop vilayetinin ekonomik yapısını hangi sektörlerin oluşturduğunu belirlemektir. Bu amaçla 1927 yılına ait nüfus ve sanayi verileriyle, 1935 yılındaki nüfus verileri incelenmiş ve sayısal veriler tablolar aracılığıyla metne aktarılmıştır. Bu verilerden yola çıkarak vilayetteki üretim sektörlerinde ve çalışan sayısında anlamlı bir değişim olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Söz konusu bir değişim yaşanmışsa, bu değişimin sonuçları üzerinde durulması hedeflenmiştir.

Sinop'ta Üretim Sektörleri (1927-1935)

Sinop'un cumhuriyetin ilk yıllarındaki ekonomik potansiyelini anlayabilmek için 1927 yılı sanayi verilerine bakmak gerekir. Tablo 1'deki verilere göre; vilayetin ana geçim kaynağı zirai faaliyetlerdir. Bu sektörü sırasıyla; sanayi, ticari, kamu ve serbest meslek grupları takip etmektedir. Vilayet genelinde zirai alanında çalışanlar içinde kadınların payının yüksek olduğu (yaklaşık % 55,7) ilgili tablodan anlaşılmaktadır. Diğer sektörlerde erkek çalışanların bariz bir üstünlüğü gözükmemektedir. Bu dönemde vilayet genelinde 36 hâkim ve 21 PTT memurunun olduğu

bilgisi de dikkate değer görünmektedir.

Tablo 1

1927 Nüfus Sayımı Verilerine Göre Sinop Vilayetindeki Meslek Grupları

MESLEK GRUBU	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	TOPLAM
ZİRAİ	43.026	54.152	97.178
SANAYİ	1224	213	1437
TİCARİ	867	62	929
MEMUR	487	22	509
SERBEST	225	32	257
ORDU MENSUBU	84	-	84
HÂKİM	36	-	36
PTT MEMURU	21	-	21
ÇEŞİTLİ MESLEKLER	367	16	383
TOPLAM ÇALIŞAN	46.337	54.497	100.834
MESLEKSİZ VE MESLEĞİ BİLİNMEYEN TOPLAMI	31.849	37.282	69.131
GENEL TOPLAM	78.186	91.779	169.965

Kaynak: 28 Teşrinievvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri Fasikül I, 1929, s. XLIV

Tablo 2'ye göre; Sinop vilayetinde çalışma hayatına katılan toplam faal erkek nüfus 53.317, faal olmayan veya mesleği bilinmeyen erkek nüfusun toplamı da 37.451'dir. Vilayet genelinde mesleği belli olan erkeklerin, toplam erkek nüfus içindeki yüzdesi yaklaşık 58,7 iken, mesleği olmayan veya bilinmeyen erkeklerin yüzdesi de yaklaşık 41,3'dür. Kadın nüfus içinde bu oranlar; mesleği belli olan kadın nüfusta yaklaşık % 59,1 ve faal olmayan veya mesleği belli olmayan kadın nüfusta da yaklaşık % 40,9'dur (20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Kat'î Tasnif Neticeleri, 1937, ss.342-343).

Tablo 2

1935 Yılı Nüfus Verilerine Göre Vilayet Genelindeki Meslek Grupları

MESLEK GRUPLARI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
	ÇALIŞAN	ÇALIŞAN	
A.Toprak Mahsulleri	48.140	59.437	107.577
B.Sanayi ve Küçük Sanatlar	2872	342	3214
C.Umumi İdare ve Hizmetler, Serbest Meslekler	1049	69	1118
D.Ticaret	755	50	805
E.Nakliye ve Muvasala (Ulaşım)	462	5	467
F.Ev İktisadiyatı, Şahsi Hizmetler	39	69	108
TOPLAM ÇALIŞAN	53.317	59.972	113.289
G.Mesleksiz, Mesleği Meçhul veya Gayri Muayyen (Belirsiz)	37.451	41.563	79.014
GENEL TOPLAM	90.768	101.535	192.303

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.79

Tablo 3

1927 ve 1935 Yılı Nüfus Sayımı Verilerine Göre Sinop ve Kazalarının Nüfusu

	1927			1935		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
SİNOP MERKEZ	15.616	16.967	32.583	17.264	18.479	35.743
AYANCIK	19.653	24.416	44.069	24.363	26.900	51.263
BOYABAT	27.468	32.308	59.776	31.163	35.734	66.897
GERZE	15.449	18.088	33.537	17.978	20.422	38.400
SİNOP VİLİYET TOPLAM	78.186	91.779	169.965	90.768	101.535	192.303

Kaynak: 28 Teşrinievvel 1927 Umumi Nüfus Tahriri Fasikül I, Mufassal Neticeler, 1929, s.XV; 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.5

Tablo 3'e göre; 1927 yılında Sinop'un Merkez nüfusu 32.583'dü (erkek: 15.616; kadın: 16.967). Vilayete bağlı; Ayancık, Boyabat ve Gerze kazalarıyla beraber toplam nüfusu 169.965'di (erkek: 78.186; kadın: 91.779). 1935 yılında Sinop Merkez'in nüfusu 35.743'e (erkek: 17.264; kadın: 18.479) çıkarken, kaza sayısı sabit kalmakla beraber toplam nüfusu da 192.303'e (erkek: 90.768; kadın: 101.535) ulaştı. Sinop vilayeti toplam nüfus verileri dikkate alındığında (Tablo 3'e göre) 1927 yılında vilayetin toplam nüfusu içinde kadınların erkeklerden yaklaşık % 8 daha fazla olduğu görülmektedir. 1935 yılında erkek nüfusta bir artış yaşanmış fakat toplam nüfusta bu oran yine kadın lehine yaklaşık % 5,6 olmuştur. Birinci Dünya Savaşı ve arkasından Kurtuluş Savaşı'nın yapılmış olması erkek nüfusu sadece Sinop'ta değil Türkiye genelinde de oldukça azaltmıştır. 1927 yılı verilerine göre; ülkenin kadın nüfusu, toplam nüfus içinde yaklaşık % 51,9 olup erkek nüfustan yaklaşık % 3,8 daha fazladır. Bu bağlamda Sinop aynı yıl içinde ülke ortalamasının yaklaşık % 2,1 üstünde bir kadın nüfusa sahiptir. Bu oran 1935 yılı verilerine göre; % 1,9'dur. Bu veriler kadınların çalışma hayatında erkeklere oranla neden daha fazla yer aldıklarını açıklamaktadır (Bakınız Tablo 2).

Tablo 4

1935 Yılı Nüfus Verilerine Göre Sinop Merkez'de Meslek Grupları

MESLEK GRUPLARI	ERKEK ÇALIŞAN	KADIN ÇALIŞAN	TOPLAM
A.Umumi İdare ve Hizmetler, Serbest Meslekler	279	29	308
B.Sanayi ve Küçük Sanatlar	248	16	264
C.Toprak Mahsulleri	147	99	246
D.Nakliye ve Muvasala (Ulaşım)	169	3	172
E.Ticaret	142	5	147
F.Ev İktisadiyatı, Şahsi Hizmetler	6	17	23
TOPLAM ÇALIŞAN	991	169	1160
G.Mesleksiz, Mesleği Meçhul veya Gayri Muayyen	1714	1998	3712
GENEL TOPLAM	2705	2167	4872

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, ss.25-29

Tablo 4'de sadece Sinop Merkez'deki meslek grupları verilmiştir. Tabloya

göre; Sinop genelinde meslek grupları içinde ilk sırada yer alan toprak mahsülleri alanı, Sinop Merkez'de yerini umumi idare-hizmetler-serbest meslek grubuna bırakmıştır. Toprak mahsülleri de üçüncü sıraya gerilemiştir. Genel tabloya göre bir diğer değişiklik de nakliye ve ticaret alanlarının sıralamada yer değiştirmiş olmasıdır.

1927 yılı nüfus sayımı verilerine göre; verilen yaş grupları içinde çalışma yaşı 13-45 olarak kabul edildiğinde bu kategoride vilayet genelinde toplam 83.027 kişinin olduğu anlaşılmaktadır (28 Teşrinievvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri Fasikül I Mufassal Neticeler, 1929, s.XXX). Bu rakam Sinop'un toplam nüfusunun yaklaşık % 48,9'una (yaklaşık olarak; erkek: % 20,6; kadın: % 28,3) denk gelmektedir. Başka bir ifadeyle yaklaşık olarak her beş erkek veya her dört kadından biri çalışma hayatında yer alabilme potansiyeline sahipti. Vilayet genelinde 0-6 yaş grubunu dikkate almadığımızda; çalışma yaşında olan nüfusun tüm erkekler içindeki oranı yaklaşık % 72,3 iken, bu oran tüm kadın nüfus içinde yaklaşık % 79,2'dir. 1935 yılında vilayet genelinde erkek çalışanlar içinde ağırlığı 15-24 yaş grubuyla gençler oluşturmaktadır. Kadınlarda 25-34 yaş grubuyla biraz daha orta yaşlı çalışanlar çoğunluğu teşkil etmektedir. Mesleği belli olanlar içinde 75 yaşın üstünde (erkek: 1120-kadın: 1075) yaklaşık % 1,9 oranında çalışanın bulunması da oldukça dikkat çekicidir. Üretken nüfus 15-44 yaş aralığı olarak değerlendirildiğinde ve yalnızca mesleği belli olanlar dikkate alındığında; bu yaş grubu içinde erkeklerin kendi içinde yaklaşık % 67,9, toplam nüfus içinde yaklaşık % 31,9; kadınların da kendi nüfusları içinde yaklaşık % 72,4 ve toplam nüfusta da yaklaşık % 38,3 oranında yer aldıkları anlaşılmaktadır. 1935 yılı verilerinde doğrudan 0-14 yaş aralığı alındığı için 7-14 aralığı tespit edilememiştir. Bu durum 1927 yılıyla karşılaştırma yapmayı güçleştirmekle beraber üretken nüfusun sekiz yıllık süreç içinde aynı düzeylerde seyrettiği fakat erkek lehine biraz olsun artmış olduğunu göstermektedir.

1935 yılı nüfus sayımı verileri dikkate alınıp Sinop Merkez'de mesleklerin yaş gruplarıyla ilişkisine bakıldığında; 0-14 yaş gurubunda; erkeklerde 19 ve kadınlarda 10 çalışan olduğu görülmektedir. Toplam 29 çocuk çalışanın 11'i -başka bir ifadeyle yaklaşık üçte biri- toprak mahsülleri sektöründe çalışmaktadır. Bu durum vilayet genelinde değerlendirildiğinde; 8231 erkek ve 6799 kadın olmak üzere toplam 15.030 olup toprak mahsülleri alanı içinde yaklaşık % 14'lük bir orana sahiptir. Diğer sektörler dikkate alındığında; bu yaş grubunda erkeklerde 100 ve kızlarda 49 olmak üzere toplam 149 çocuk çalışanın bulunduğu anlaşılmaktadır. Çocuk çalışanların varlığı bu dönemde sadece Sinop'un değil tüm Türkiye'nin bir gerçeğidir (20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal

Neticeler, 1937, ss. 36-37, 94-95).

Tablo 5

1927 Yılı Sanayi Sayımına Göre Sinop Vilayetinde Sanayi Sektörleri ve Çalışan Sayısı

İŞLETME ALANI	İŞLETME SAYISI	ÇALIŞAN SAYISI	1 Kişi		2-3 Kişi		4-5 Kişi		6-10 Kişi		11-20 Kişi		21-50 Kişi		51-100 Kişi		101+ Kişi	
			Kişi	Aile Efradı	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi
Tarım, Evcil Hayvanlar, Av ve Balıkçılık	159	392	62	35	48	9	2	2	2	2	2	2	1	1	-	-	-	-
Maden Mamulleri Makine İmalat Sanayisi	112	162	67	13	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bina İnşaat Sanayisi	48	170	2	1	19	23	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Dokuma	47	104	15	2	25	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağaç Ürünleri ve Ham Madde Sanayisi	22	112	8	-	8	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Maden Çıkarma Sanayisi	10	45	-	-	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Kâğıt ve Karton Sanayisi	1	6	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sanayi Grupları Toplamı	399	991	154	51	137	44	8	3	8	3	3	3	1	1	-	-	-	1

Kaynak: Sanayi Sayımı 1927, 1969, s. 40, 46-56

Tablo 5'deki verilere göre; Sinop vilayetinde 399 adet işletme bulunmaktaydı ve bu işletmelerde toplam 991 kişi çalışmaktaydı. İşletmelerin çoğunluğu; tarım-hayvancılık-balıkçılık ve av hayvanlarından elde edilen ürünlerin işlenmesine yönelik olarak kurulmuştu. Bu durum şehrin ekonomik yapısının ağırlıklı olarak bu sektörler üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Şehrin ana iş kollarının yanında madencilik başta olmak üzere; orman ürünleri, dokuma ve inşaat sektörlerinin de bu yapıya eklendiği tablodan görülmektedir. 1924 İzmir İktisat Kongresi'nde alınan misak-ı iktisadi kararları çerçevesinde doğal zenginlik kaynaklarımız olan madenler ve orman ürünleri üzerinden sanayileşme düşüncesini Sinop bu dönemde çok iyi bir şekilde yansıtmaktadır.

Tablo 5'deki verilerden, 1927 yılında Sinop vilayetinde faaliyet gösteren müesseselerin çoğunluğunun bir çalışanı bulunan küçük işletmeler olduğu anlaşılmaktadır. 2-3 kişinin çalıştığı işletmeler ikinci sırada yer alırken, aile efradına mensup bir kişinin çalıştırdığı işletmeler üçüncü sırada yer almaktadır. 4-5 kişilik çalışanı bulunan ve yine küçük işletme sınıfına giren müesseleler de dördüncü sırada yer almaktadır. 6-10 kişi çalıştıran işletmeler beşinci sırada bulunmaktadır. Toplam 399 işletmenin 394'ü on ve on kişinin altında işçi çalıştıran küçük işletmelerdir. Diğerlerine nispeten daha büyük işletme kapsamında sadece 5 adet işletme bulunmakta olup bunlardan yalnız bir tanesinin 100'ün üzerinde çalışanı bulunmaktadır.

Tablo 6

1927 Yılı Verilerine Göre 4 ve Daha Çok İnsan Bulunan İşletmelerde Çalışanların Statüleri

İŞLETME ALANI	İşletme Sayısı	Patron Erkek Türk	Memur Erkek Türk	İşçi Erkek 14 Yaşından Küçük	İşçi Erkek 14 Yaşından Büyük	Çalışan Erkek Toplam
Maden Çıkarma Sanayisi	5	-	-	-	30	30
Tarım, Evcil Hayvanlar, Av ve Balıkçılık	14	7	35	1	70	113
Dokuma	5	1	-	2	20	23
Ağaç Ürünleri ve Ham Madde Sanayisi	6	4	54	-	125	183
Kâğıt ve Karton Sanayisi	1	1	-	-	5	6
Maden Mamulleri Makine İmalat Sanayisi	-	-	-	-	-	-
Bina İnşaat Sanayisi	26	8	-	-	103	111
Sanayi Grupları Toplamı	57	21	89	3	353	466

Kaynak: Sanayi Sayımı 1927, 1969, s.94

Tablo 6'ya göre; 14 yaşından küçük 3 çalışan bulunmaktadır. İşletmelerin çoğunluğu bina inşaat sanayisine ait olmasına karşın çalışan sayısı en fazla olan ağaç ürünleridir. Bu alanda memur sayısının da fazla olması bölgenin zengin orman varlığına işaret etmektedir. Vilayet genelinde faaliyet gösteren 6 adet işletme, Sinop'a ekonomik anlamda büyük değer katmıştır. Bu durum, ağaç ürünleri alanında çalışan sayısının vilayetteki sektörler içinde ilk sırada yer almasıyla tabloda açık bir şekilde görülmektedir.

Sinop'ta üretim sektörlerini yerel düzeyde değerlendirmek için, Merkez kazayla beraber vilayetin üç kazasının işletme ve çalışan sayılarına ait göstergelerini incelemek gerekir. Tablo 7'e göre; 1927 yılında tüm üretim sektörleri açısından en fazla işletme Sinop Merkez'de yer alırken diğer kazalar sırasıyla; Ayancık, Boyabat ve Gerze'dir. Çalışan sayısı açısından en çoktan en aza doğru bir değerlendirme yaptığımızda da Merkez,

Boyabat, Ayancık ve Gerze şeklinde bir durum ortaya çıkmaktadır. Tüm sanayi işletmelerinin yaklaşık % 30,8'i ve tüm çalışanların yaklaşık % 31,3'ü şehir merkezinde yer almaktadır.

Tablo 7

1927 Sanayi Sayımı Verilerine Göre Sinop Merkez ve Kazalarına Ait Sanayi Sektörleri

Üretim Sektörü	MERKEZ		BOYABAT		AYANCIK		GERZE	
	İşletme Sayısı	Çalışan Sayısı	İşletme Sayısı	Çalışan Sayısı	İşletme Sayısı	Çalışan Sayısı	İşletme Sayısı	Çalışan Sayısı
Maden Çıkarma	-	-	10	45	-	-	-	-
Tarım, Evcil Hayvanlar, Av ve Balıkçılık	50	56	41	110	8	13	60	113
Dokuma	17	35	11	32	9	13	10	24
Çeşitli Bitkisel Madde ve Ağaç Mamulleri	10	14	-	-	10	80	2	18
Bina İnşaatı	15	46	25	91	-	-	8	33
Maden ve Maden İşletmesi ve Makine İmalatı	30	53	-	-	82	109	-	-
Kâğıt ve Karton	1	6	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	123	310	87	278	109	215	80	188

Kaynak: Sanayi Sayımı 1927, 1969, s.40

Zirai Sektör (Toprak Mahsülleri)

1927 ve 1935 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında meslek grupları farklı bir bölünmeye tabi tutulmuştur. 1927 yılında "zirai" başlığı kullanılmış fakat bu başlığın hangi alanları kapsadığı belirtilmemiştir. 1927 Sanayi Sayımı istatistiklerinde; tarım, evcil hayvanlar, balıkçılık ve av ürünleri faaliyetleri "zirai" başlığı altında toplanmıştır. Bu başlık altında belirlenmiş olan 23 faaliyet alanı şunlardır (Sanayi Sayımı 1927, 1969, s. 23):

a) Tahıl ürünleri

- b) Pirinç ürünleri
- c) Tahıl değirmenleri
- d) Ekmekçilik ve hamur işleri
- e) Pasta, şekerleme, çikolata, helva, reçel ve pekmez imalathaneleri
- f) Yemiş hazırlama, kurutma ve konserve imalathaneleri; incir, üzüm vs.
- g) Sebze hazırlama, kurutma ve konserve imalathaneleri
- h) Her çeşit bitkisel yağ ürünü
- i) Şarap, rakı, bira vb. alkollü içkiler ve sirke imalatı
- k) Tütün sanayisi
- l) Sütçülük, peynircilik, yağcılık, yoğurtçuluk, kaymakçılık
- m) Şeker fabrikaları
- n) Mezbaha, et vb. yenecek hayvan maddesi hazırlayanlar ve korunma haneleri
- o) Yumurta, tavuk, et vb. konserve haneleri
- p) Dabakaneler, deri boyama ve nakış haneleri
- r) Deri ayakkabı imalathaneleri
- s) Çanta, cüzdan, eldiven, tuvalet, süs vb. için deri eşya imalı
- ş) Kayış, koşum vb. deri imalathaneleri
- t) Fırça imalathaneleri
- u) Kemik ve boynuzdan yapılmış tarak ve emsali imalatı, kemik boynuz, mercan, lületaşı, kehribardan mamul, tahtadan ve fildişinden tuvalet ve lüks eşya imalathaneleri
- ü) Yukarıda yazılan maddelerden yapılmış diğer eşya imalathaneleri
- v) Vahşi hayvandan deri, tüy, kıl istihzaratı (hazırlanması) ve kürk imalathaneleri

y) Balık konserve haneleri, balık ürünleri hazırlanması (havyar)

1935 yılı nüfus sayımında “toprak mahsülleri” başlığı kullanılmış olup diğer ikisine göre daha ayrıntılı sayısal bilgiler verilmiştir. Bu başlık içinde; ziraat, bağcılık-bahçivanlık-çiçekçilik, hayvan yetiştirme ve bakımı-arıcılık, ormancılık, deniz-göl-nehir-kara avcılığı olmak üzere beş sektör üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Tablo 8'deki verilere göre; çalışan sayısı açısından ziraat alanında yaklaşık % 10,7 oranında bir artış yaşanmıştır. Bununla beraber, bu rakamı yorumlarken zirai ve toprak mahsulleri şeklinde daha önce ifade edilen ayrımı dikkate almak gerekir.

Tablo 8

1927 ve 1935 Yılı Verilerinin Zirai (Toprak Mahsülleri) Sektörü Açısından Karşılaştırılması

MESLEK GRUBU	1927			1935		
	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan
Zirai (Toprak Mahsülleri)	43.026	54.152	97.178	48.140	59.437	107.577

Kaynak: Tablo 1 ve 2'deki verilere göre hazırlanmıştır.

1927 yılında Sinop'un toplam nüfusu 169.965'dir. Bu nüfus içinde mesleği belli olup çalışanların sayısı 100.834'dür. Zirai başlığı altında 1927 yılında Sinop'ta 97.178 kişinin çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda; toplam nüfusun yaklaşık % 57,2' nin ve mesleği belli olanlar içinde yaklaşık % 96,4'ünün zirai sektöründe çalışıyor olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sektörde ülke genelinde çalışanların toplam nüfus içindeki oranı 1927 yılı verilerine göre yaklaşık % 32 olup, bu oran mesleği belli olanlar içinde yaklaşık % 81,6'dır. 1935 yılı dikkate alındığında; Sinop vilayetinin toplam nüfusu 192.303'tür. Aynı yıl mesleği belli olanların sayısı da 113.289'dir. Bu verilere göre; toplam nüfusun yaklaşık % 55,9'u ve mesleği belli olanların da yaklaşık % 95'i toprak mahsülleri sektöründe çalışmaktadır. Aynı yıl içinde ülke genelinde toprak mahsülleri başlığı altında çalışanların toplam nüfus içindeki oranı yaklaşık % 40,1 ve mesleği belli olanlar içindeki oranı da yaklaşık % 81,8' dir (erkek çalışanlar için bu oran % 42,7 ve kadınlarda % 39,1'dir). Tablo 9'daki verilere göre; Bu dönemde zirai sektörün payının Türkiye ortalamaları içinde artma eğiliminde (mesleği belli olanlar içinde yaklaşık % 0,2 ve toplam nüfus içinde

yaklaşık % 8,1) olduğu görülmektedir. Sinop vilayetinde zirai faaliyetlerin sekiz yıllık zaman zarfında toplam nüfus içindeki payının yaklaşık % 1,3 ve mesleği belli olanlar içinde de yaklaşık % 1,4 oranında azalmış olduğu söylenebilir. Bu dönemde vilayet genelinde açılan sanayi kuruluşları, vilayetin ekonomik yapısı içinde zirai sektörün payını daraltmıştır. Bu kısmi düşüğe rağmen vilayetteki zirai alanın Türkiye ortalamalarının üstünde seyretmeye devam ediyor olması, Sinop'un bu dönemde bir zirai kent olma özelliğini koruduğunu göstermektedir.

Tablo 9

Zirai (Toprak Mahsülleri) Sektöründe Çalışanların Toplam Nüfus ve Mesleği Belli Olanlar İçindeki Görünümü

YIL	SİNOP VİLAYETİ		TÜRKİYE GENELİ	
	Toplam Nüfus İçinde (%)	Mesleği Belli Olanlar İçinde (%)	Toplam Nüfus İçinde (%)	Mesleği Belli Olanlar İçinde (%)
1927	57,2	96,4	32	81,6
1935	55,9	95	40,1	81,8

Kaynak:28 Teşrinievvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri Fasikül I, 1929, s.XVII, XLIV-XLV; 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.5, 79-80; 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Kat'î Tasnif Neticeleri, 1937, ss. 7, 322, 329, 338-339

Tablo 10

1935 Yılında Sinop Merkez'de ve Vilayet Genelinde Toprak Mahsülleri Alanında Çalışanların Dağılımı

Toprak Mahsulleri Alanı	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYETİ		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Ziraat (Çoğunlukla)	116	94	210	47.329	59.291	106.620
Bağcılık, Bahçivanlık, Çiçekçilik	2	4	6	25	48	73
Hayvan Yetiştirme ve Bakımı, Arıcılık	10	1	11	656	97	753
Ormancılık (idare, muhafaza ve amenajman dâhil) (Amenajman: ormanda ağaç kesimi yapılarak doğal dengenin düzenlenmesi)	8	-	8	98	1	99
Deniz, Göl, Nehir ve Kara Avcılığı	11	-	11	32	-	32
TOPLAM	147	99	246	48.140	59.437	107.577

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 26, 80

Tablo 10'a göre; Sinop Merkez ve vilayet genelinde toprak mahsülleri alanında ilk sırayı ziraat almaktadır. Vilayet genelinde ikinci sırayı hayvan yetiştiriciliği alırken diğerleri sırasıyla; ormancılık, bağcılık-bahçivanlık-çiçekçilik ve avcılıktır. Vilayet genelinde kadınların çalıştığı sektörler arasında ilk sırayı ziraat alırken onu yine ziraatle yakından ilişkili hayvan yetiştiriciliği-arıcılık takip etmektedir.

Tablo 11

1935 Yılı Verilerine Göre Toprak Mahsülleri Alanında Çalışan Erkek Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Toprak Mahsulleri	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Meçhul	Toplam
Sinop Merkez	8	42	36	24	20	11	3	3	-	147
Vilayet Geneli	8131	12.562	10.984	6790	3374	3026	2176	1073	24	48.140

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 36, 94

Tablo 11'e göre; toprak mahsülleri alanında çalışanların çoğunluğu 15-24 yaş arasında çalışan ve bir kısmı çocuk sayılabilecek yaşta olan gençlerdir. Üstelik vilayet genelindeki tüm yaş gruplarının toplamının yaklaşık altıda birini de 14 yaşın altındaki çocuklar oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle toprak mahsülleri alanında çalışan her altı kişiden biri çocuktur. Tablo 12'e göre; kadın çalışanlar 25-34 yaş aralığında çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 12

1935 Yılı Verilerine Göre Toprak Mahsülleri Alanında Çalışan Kadın Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Toprak Mahsulleri	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Meçhul	TOP.
Sinop Merkez	3	23	29	21	14	7	2	-	-	99
Vilayet Geneli	6750	11.764	15.015	9994	7373	5189	2261	1069	22	59.437

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 37, 95

Ziraat

Daha önce de ifade edildiği üzere bu faaliyet alanı 1927 yılında zirai sektör ana başlığı altında verilmiştir. 1935 yılında toprak mahsülleri başlığı altında beş ayrı sektöre bölünmüş ve bu bağımsız bölümlerden birinin adı da ziraat olmuştur. Ziraat sektörüyle ilgili bir tanımlama yapılmadığı için tarımsal üretimin dışında hangi alanların bu bölüme dahil edildiği belli değildir. Bununla beraber, 1927 yılı sanayi sayımında ziraat sektörü için verilen dağılımda “*tarım, evcil hayvanlar, balık ve av ürünleri sanayi*” başlığı altında toplam 23 faaliyet alanı belirlenmiştir. Bunlar içinde; tahıl ve pirinç ürünleri, tahıl değirmenleri, ekmekçilik ve hamur işleri, sebze hazırlama, kurutma ve konserve imalathaneleri, tütüncülük, balık konserve haneleri...gibi birçok faaliyet alanı bulunmaktadır.

1935 yılı nüfus sayımı verilerinde ziraat başlığı altında vilayet genelinde toplam 106.620 (erkek: 47.329; kadın: 59.291) kişinin çalıştığı bilgisi verilmiştir. Bu dönemde toprak mahsülleri başlığı altında 107.577 (erkek: 48.140; kadın: 59.437-Bakınız Tablo 10) kişinin çalıştığı dikkate alındığında, toprak mahsülleri alanının yaklaşık % 99,1'nin ziraat sektörüne dayandığı anlaşılmaktadır.

Sinop vilayetinde zirai faaliyetlerin başında meyve ve sebze yetiştiriciliği gelmektedir. “*Türkiye'nin Sıhhi İçtimai Coğrafyası: Zonguldak Sancağı*” isimli 1922 yılında basılan bir rapordaki verilere dayalı çalışma yapan Burhan Sayılır'a göre: (Sayılır, 2013, s. 12)

“Ayancık kazasının fazlaca olan kestanesiyle Boyabat'ın cevizi, Sinop'un seneden seneye ilgi gören elması ile zeytin, limon, portakal, mandalinası istisna edilecek olursa Sinop'ta elma, armut, erik, ayva, nar, seftali gibi meyveler de yetiştirilmektedir. Çok fazla olmamakla birlikte Sinop merkez ve Ayancık (da) fındık ve ceviz yetiştirilmektedir. Ayancık ilçesinden yıllık olarak ihraç edilen elma, armut oldukça önemli bir miktar teşkil etmektedir... Büyük çiftlik sahipleri bile pulluklarını kullanmayarak eski usul kara sabanla ziraat yapmaktadırlar... Bölgede üretimi yapılan mahsuller şunlardır: Buğday, arpa, mısır, pirinç, sebze, yulaf, bakla, fasulye, mercimek, nohut, patates, pancar, soğan, kendir, keten, pamuk, tütün. Pirinç sadece Boyabat'ta üretilmektedir...”

Evcil Hayvanlar (Hayvan Yetiştirme ve Bakımı, Arıcılık)

1923-1950 Dönemi Sinop'u anlatan bir Yüksek Lisans tezinde vilayetteki hayvancılık faaliyetleriyle ilgili şu bilgi verilmektedir: (Tırıl, 2010, s.203).

“Sinop'ta büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile kümes ve yük hayvanı yetiştiriciliği yaygındı. Büyük baş hayvanlardan

öküz, inek ve manda, küçükbaş hayvanlardan koyun ve keçi yetiştirilirdi.”

Sinop'ta, bu dönemde daha çok Çerkez ve Abaza göçmenleri hayvancılık alanında faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte, hayvancılığın çoğunlukla iç tüketimi karşılamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır (Sayılır, 2013, s. 14). Hayvancılık alanında faaliyet gösterenlerin sayısı hakkında 1927 yılı istatistiklerinde bir veri mevcut değildir. 1935 yılı verilerinde; 656'sı erkek ve 97'si kadın olmak üzere vilayet genelinde toplam 753 kişinin bu sektörde çalıştığı anlaşılmaktadır (20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.80). Hayvancılık, toprak mahsülleri sektörü içinde zirai faaliyetlerden sonra ikinci sırada yer almaktadır (Bakınız Tablo 10).

Ormancılık (İdare, muhafaza ve işletme dahil)

Vilayetin orman yönünden zengin olması, orman ürünlerinin ekonomik açıdan değerlendirilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Toprak mahsülleri sektörü içinde değerlendirilen bu iş kolunda 1935 yılında; 98'i erkek ve 1'i kadın olmak üzere toplam 99 kişi faaliyet göstermektedir. Şehirde özellikle kereste imalatı önemli bir iş kolu olarak görülmektedir.

Bağcılık, Bahçivanlık, Çiçekçilik

1935 yılı verilerine göre vilayet genelinde 25'i erkek ve 48'i kadın olmak üzere toplam 73 kişi bu alanda çalışmaktadır. Bu faaliyet kolunda özellikle üzümçülük ön plandadır.

Deniz, Göl, Nehir ve Kara Avcılığı

Toprak mahsülleri başlığı altında en az çalışanı olan sektördür. Sinop'un denize kıyısı olması, vilayet genelinde göl ve derelerinin varlığı bu iş kolunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. 1935 yılında; vilayet genelinde 32 erkeğin bu sektörde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Sanayi Sektörü

1927 yılı verilerinde sanayi sektörü dağılımı verilmemişken, 1935 yılı nüfus sayımında bu sektör kendi içinde 16 alt başlığa ayrılmıştır. 1935 yılı verilerine göre; Sinop Merkez'de sanayi kolları içinde şu alanlar ön plana çıkmaktadır: Elbise, gıda, içki, tütün, demir ve ağaç işleme sanayisi. Bu alanda ön plana çıkan meslekler de şunlardır: Marangozluk, kakmacılık, demircilik, nalbantlık, ekmekçilik, kasaplık, kundura ve elbise imalatı... (20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, ss. 25-28).

Tablo 13

1935 Yılı Verilerine Göre Vilayet Genelindeki Erkek Yaş Gruplarının Sanayi Sektörlerine Göre Dağılımı

Sanayi ve Küçük Sanatlar	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Meçhul	Top.
1.Maden ocakları, memlahalar (tuz) ve taş ocakları(çıkarma ve işletme)	1	4	13	1	2	1	-	1	-	23
2.Taş ve toprak sanayi	-	21	21	17	13	6	-	1	-	79
3.İnşaat, bina ve mobilya sanayi	-	96	88	81	31	14	6	-	-	316
4.Äğaç işleme sanayi	27	304	259	152	72	39	16	10	1	880
5.Demir sanayi	5	90	94	66	42	19	9	7	-	332
6.Makine, cihaz ve alet imalatı sanayi	2	34	25	12	3	-	2	1	-	79
7.Kimya sanayi	-	4	1	-	-	-	-	-	-	5
8.Dokuma sanayi	1	5	5	-	-	1	1	-	-	13
9.Kâğıt ve tabi (yayımcı) sanayi	-	6	3	3	1	1	-	-	-	14
10.Deri, kösele, kauçuk, seloit, kemik, boynuz, kehribar eşya s.	1	8	19	22	10	2	4	-	-	66
11.Gıda, içki ve tütün sanayi	15	82	65	53	46	34	15	3	-	313
12.Elbise sanayi	17	164	151	74	23	20	6	4	-	459
13.Elektrik, gaz ve su istihsal (temin) ve tevzii (dağıtım)	-	-	1	5	-	-	-	-	-	6
14.Sanayi müesseseleri fen ve idare memurları	-	6	9	6	4	2	-	-	-	27
15.İhtisası gayri muayyen (tespit edilmemiş) sanayi amelesi	9	94	90	41	18	6	2	-	-	260
TOPLAM	78	918	844	533	265	145	61	27	1	2872

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 94

Tablo 13’de sanayi gruplarının dağılımı ve bu gruplarda çalışan erkeklerin sayıları verilmiştir. Bu duruma göre erkeklerin çalıştığı sanayi kolları içinde ilk üç sırayı; ağaç işleme, elbise ve demir sanayileri almaktadır. Tabloda, çocukluk dönemi olarak nitelendirilen 14 yaşın altında toplam 78 çalışanın bulunuyor olması oldukça dikkat çekicidir. Bu yaş kategorisinde ilk üç sırayı; ağaç işleme, elbise ve gıda-içki-tütün sanayisi almaktadır. Üstelik 75 yaşın üstünde olup çalışma hayatına devam eden toplam 27 çalışan bulunmaktadır.

Tablo No:14

1935 Yılı Verilerine Göre Vilayet Genelinde Sanayi Sektöründe Çalışan Kadınların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Sanayi ve	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	TOP.
Küçük Sanatlar	20	73	83	76	45	30	11	4	342

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 95

Tablo 14’e göre; erkek çalışanlarda olduğu gibi kadınlarda da 14 yaşın altında toplam 20 çalışan çocuk bulunmaktadır. Çalışan kadınlar içinde ağırlığı genç nüfus 25-34 teşkil etmektedir. 75 yaş üstü kadınlarda bu sayı 4’dür. Tablo 13 ve 14’ün ortak noktası; 14 yaşın altında ve 75 yaşın üstünde belli sayılarda çalışanın bulunuyor olmasıdır.

Tablo 15

1927 ve 1935 yılı Verilerinin Sanayi ve Küçük Sanatlar Açısından Karşılaştırılması

MESLEK GRUBU	1927			1935		
	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan
Sanayi ve Küçük Sanatlar	1224	213	1437	2872	342	3214

Kaynak: Tablo 1 ve 2’deki verilere göre hazırlanmıştır.

Tablo 15’e göre; 1927 yılında sanayi ve küçük sanatlar alanında kadınların payı yaklaşık % 14,8 iken 1935 yılında bu oran yaklaşık % 10,6’ya düşmüştür. Erkek nüfusta yaşanan artış kadın oranını dönem içinde

azaltmıştır. 1927-1935 döneminde sanayi alanında çalışan işçi sayısında yaklaşık % 123,7 oranında bir artış yaşanmıştır. Ekonomi alanında Devletçilik anlayışının benimsenmesi ve Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın devreye konulmasıyla birlikte Sinop'ta da birtakım sanayi işletmelerinin açıldığı anlaşılmaktadır. 1923-1938 döneminde 32 adet kereste fabrikasının açılmasına ek olarak, şehir merkezinde elektrik işletmesinin ve bir özel girişimci tarafından pirinç unu fabrikasının kurulmuş olması (Önal, 2007, ss. 19-20) sanayi sektöründe çalışan nüfusta yaşanan büyük artışı açıklayıcı niteliktedir.

Ticaret

Tablo 16

1935 Yılında Sinop Merkez'de ve Vilayet Genelinde Ticari Faaliyetlerin Genel Dağılımı

Ticari Faaliyetin Adı	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYETİ		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Ticaret(gayrimenkul ticareti ve tabilik (yayımcılık) dâhil)	106	5	111	596	46	642
Bankacılık, borsacılık	3	-	3	16	3	19
Sigortacılık	1	-	1	3	-	3
Otelcilik, han, pansiyon, gazino, kahve, bar işletmesi	27	-	27	115	-	115
Ticarete yardımcı işler (komisyon, acente, sergi, panayır, ilanlar, iş bulma, istihbarat, daktilo, tercüme, elbise ve mobilya kiralama işleri, ticaret odaları)	5	-	5	25	1	26
TOPLAM	142	5	147	755	50	805

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilayeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 28, 83

Çalışan sayısı açısından bakıldığında Tablo 16'a göre; ticari faaliyetler içinde ilk sırayı gayrimenkul ve yayımcılık sektörü almaktadır. İkinci sırada otel-kahve-pansiyon vb. işletmeciliği, üçüncü sırada ticarete yardımcı işler ve dördüncü sırada da bankacılık ve borsacılık gelmektedir.

Bu dönemde vilayet genelinde üç bankacı veya borsacı bayanın çalışıyor olması, kadınların sadece aile işlerinde çalışmadıklarını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Sigortacılık faaliyetlerinin son sırada yer alması ve vilayet genelinde sadece üç çalışanın bulunuyor olması, bu alanın henüz Sinop'ta gelişme kaydetmemiş olduğunu göstermektedir.

Tablo 17

1927 ve 1935 yılı Verilerinin Ticaret Meslek Grubu Açısından Karşılaştırılması

MESLEK GRUBU	1927			1935		
	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan	Çalışan Erkek	Çalışan Kadın	Toplam Çalışan
Ticaret	867	62	929	755	50	805

Kaynak: Tablo 1 ve 2'deki verilere göre hazırlanmıştır.

Tablo 17'e göre; ticaret alanında çalışan sayısı diğer sektörlerin aksine yaklaşık % 13,3 oranında bir azalma göstermiştir. 1927 yılı verilerinde ticari alan için sektörel bir sınıflama yapılmamış olması söz konusu azalmanın nedenleri üzerinde bir yorum yapılmasına izin vermemektedir. 1935 yılı vilayet genelindeki ticari faaliyetler içinde gayrimenkul ve yayımcılık alanında çalışan sayısının yaklaşık % 79,8'lik bir orana sahip olması, azalma bu sektör üzerinde olabilir mi sorusunu akla getirmektedir. Bununla beraber, bu konuda kesin bir ifade ortaya konulamamaktadır.

Nakliye ve Muvasala (Ulaşım)

Tablo 18

1935 Yılında Sinop Merkez'de ve Vilayet Genelinde Nakliye ve Muvasala Faaliyetlerinin Genel Dağılımı

Ticari Faaliyetin Adı	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYETİ		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kamyon ve Taksi	8	-	8	36	-	36
Hayvan Arabaları	10	-	10	48	1	49
At, Katır, Deve ve Eşek Nakliyatı	4	-	4	53	1	54
Deniz ve Hava Nakliyatı	104	1	105	254	1	255
PTT	11	-	11	23	-	23
Nakliyat, Seyahat Acente ve İdareleri, Hamallık	32	2	34	32	2	34
Demiryolları	-	-	-	16	-	16
TOPLAM	169	3	172	462	5	467

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 28, 83

1935 yılı verilerine göre; nakliye ve ulaşım alanında ilk sırayı deniz ve hava nakliyatı almaktadır. Sayım sonuçlarında vilayet genelinde 255 adet deniz ve hava nakliyat aracı bulunduğu bildirilmiş olmasına rağmen, hava nakil araçlarının neler olduğuna dair bir bilgi mevcut değildir. Bununla beraber, 1929 yılında Ayancık kaza merkezinde kurulmuş olan Zindan ve Çangal Ormanları Türk Anonim Şirketi'nin (Zingal) (Kaya, 2011, ss. 37-38) fabrikaya hammadde taşıyabilmek amacıyla havai (teleferik sistemi) ve dekovil (iki ray arası genişliği küçük demiryolu) hatlarını kurmuş olduğu bilinmektedir. 8 Kasım 1932'de Ayancık-Lefken-Çangal arasında inşa edilen hava hattı aracılığıyla, tomruklar işlenmek üzere bu kereste fabrikasına taşınmıştır. Hava hattı 28 Km uzunluğunda olup buhar gücüyle çalışmaktaydı. Tomrukların bu şekilde taşınmasıyla 1934 yılında ülkenin ilk parke fabrikası üretime geçebilmiştir. Hava hatları için malzeme taşımak amacıyla kurulan dekovil hattı sonraki yıllarda orman nakliyatı için kullanılmıştır ve hatta yöre halkı için de bir ulaşım aracı olmuştur Zingal işletmesinin faaliyete girmesi Ayancık kazasının nüfus

potansiyelini artırdığı gibi ekonomik yönden de gelişimini sağlamıştır (Kaya ve Yılmaz, 2018, ss. 129-139). Ayrıca vilayetin bir limana sahip olması, deniz yoluyla yapılan ulaşım ve ticareti de önemli kılmıştır. Deniz nakliyatında öncelikli olarak açıkta bekleyen gemilere yük ve yolcu taşıyan sandalları ve ardından balıkçı teknelerini ön planda tutmak gerekir.

Nakliye ve taşıma faaliyetlerinde çalışan sayısı dikkate alındığında; kamyon veya otomobil olmak üzere toplam 36 taşıtın vilayet genelinde kullanıldığı söylenebilir. Bu taşıtlara ek olarak 49 hayvan arabası ve 54 adet de yük hayvanının (at-deve-katır-eşek) bulunduğu anlaşılmaktadır. Köylülerin sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları ve ticari faaliyet içinde değerlendirilmeyen hayvanların ve bu hayvanların çektiği arabaların sayısı muhtemelen tespit edilen sayıdan daha fazladır.

Umumi İdare ve Hizmetler, Serbest Meslekler

Tablo 19

1935 Yılında Sinop Merkez'de ve Vilayet Genelinde Umumi İdare ve Hizmetler, Serbest Mesleklerin Dağılımı

Faaliyetin Adı	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYETİ		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Umumi İdare	210	11	221	695	17	712
Adliye ve Hukuki Yardım İşleri	17	-	17	71	-	71
Umumi Sıhhat İşleri(doktor, eczacı, ebe, hasta bakıcı, sıhhiye memuru)	7	6	13	47	10	57
Tuvalet(manikür, pedikür, banyo ve masaj)	21	-	21	73	-	73
Talim ve Terbiye	10	12	22	87	36	123
Din İşleri	13	-	13	66	-	66
Tiyatro, Müzik, Sinema, Radyo, Güzel Sanatlar, Varyete, Sirk vb.	-	-		6	6	12

DİĞER SERBEST MESLEKLER(âlim, muhabir, gazeteci, kimyager, ilim doktoru vs.)	1	-	1	4	-	4
GENEL TOPLAM	279	29	308	1049	69	1118

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 29, 84

Tablo 19'da dikkat çekici unsurlar şunlardır: Sinop Merkez'de ve vilayet genelinde genel idari işlerin ilk sırada yer alması, sanatsal faaliyetlerin Sinop Merkez'de hiç yer almaması ve sağlık hizmetlerinde çalışan personelin oldukça yetersiz oluşu. Tabloda tuvalet başlığı altında verilen alanlarda çalışanların tümünün erkek olması-tabloda yer almasa da çoğunluğunun berber olabileceği düşüncesini akla getirmektedir.

Ev İktisadiyatı, Şahsi Hizmetler

Tablo 20

1935 Yılında Sinop Merkez'de ve Vilayet Genelinde Ev İşlerinde ve Çeşitli Görevlerde Çalışanlar

Faaliyetin Adı	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYETİ		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Ev İşlerinde Çalışanlar (erkek ve kadın hizmetçi, vekilharç, mürebbiye, kapıcı, gündelik hizmetçi vb.)	2	17	19	35	69	104
Çeşitli Görevler	4	-	4	4	-	4
GENEL TOPLAM	6	17	23	39	69	108

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s. 29, 84

Tablo 20'e göre; ev ve şahsi hizmetler alanında vilayet genelinde çoğunluğu kadın olmak üzere toplam 108 kişi (yaklaşık % 63,9'u) çalışmaktadır.

Mesleksiz veya Mesleği Belli Olmayanlar

Tablo 21

1935 Verilerinde Mesleksiz Veya Mesleği Meçhul Olarak Görülenlerin Sinop Merkez'de Dağılımları

MESLEKSİZ VEYA MESLEĞİ BELLİ OLMAYANLAR	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYET GENELİ		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
A.İrad (gelir) Sahipleri	17	48	65	34	80	114
B.Mütekit, Eytam ve Eramil Maaşlılar (emekli, yetimler ve dullar)	26	8	34	144	27	171
C.Meçhul veya Gayri Muayyen (belirsiz) Meslekliiler	1	-	1	24	4	28
D.Mesleksizler	456	1624	2080	34.841	40.704	75.545
E.Talebe	510	304	814	1630	734	2364
F.Yatı Müesseselerinde Bulunanlar (ceza ve tevfiik evleri, hastane, darülâceze, manastır ve emsali yerler)	704	14	718	778	14	792
TOPLAM	1714	1998	3712	37.451	41.563	79.014

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.29, 84.

Tablo 21'e göre; vilayet genelindeki öğrencilerin yaklaşık % 31'i, bir başka ifadeyle de her üç öğrenciden biri kızdır. 1935 yılı verilerine göre vilayet genelinde toplam nüfus içinde okuma yazma bilme oranı yaklaşık % 9'dur (yaklaşık erkek: % 6,9; kadın:% 2,1). Sinop Merkez'de

bu oran yaklaşık % 53'dür (yaklaşık erkek: % 32,8; kadın:% 20,2). Erkek nüfus içinde vilayet genelinde yaklaşık % 14,5 ve Merkez'de yaklaşık % 59'dur. Kadın nüfus içinde bu oranlar vilayet genelinde yaklaşık % 4 ve Merkez'de yaklaşık % 45,5'dir. Türkiye genelinde erkek nüfus içinde bu oran yaklaşık % 23,3 iken kadın nüfus içinde bu oran yaklaşık % 8,2'dir (Yalnız okuma bilenler de bu yüzdeye dâhildir).Tüm bu rakamlar okuma-yazma oranları açısından değerlendirildiğinde; Sinop genelde Türkiye ortalamasının altında fakat Merkez'de ortalamaların üstündedir (20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.23, 77; 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.209).

1935 yılı verilerine göre; 0-14 yaş grubu toplam nüfustan çıkarılıp dikkate alınmadığında, vilayette çalışma yaşında olan toplam 110.930 kişinin 75.545'i (yaklaşık % 68,1) mesleksiz gözükmektedir. Tablo 21'deki gelir sahipleri, emekli, tutuklu vb. çalışmayan (1105 kişi-öğrenciler hariç) nüfus da bu rakama dâhil edildiğinde mesleksizlerin oranı yaklaşık % 69,1'e çıkmaktadır. Vilayet genelinde 0-14 yaş grubunun yaklaşık % 42,3 olması ve okuma yazma oranının da daha önce ifade edildiği üzere oldukça düşük (% 9) düzeylerde seyretmiş olması, mesleksizlerin oranının neden bu kadar yüksek olduğu sorusunu açıklayıcı niteliktedir.

Tablo 22

1935 Verilerinde Türkçe Dili Dışında Çalışan Toplam Nüfusun Konuştuğu Ana Lisanlar

ANA LİSAN	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYET GENELİ		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
ABAZACA	4	-	4	218	271	489
ACEMCE	1	-	1	1	-	1
ALMANCA	-	-	-	10	12	22
ARAPÇA	1	-	1	1	2	3
ARNAVUTÇA	6	-	6	135	106	241
BOŞNAKÇA	1	-	1	5	1	6
ÇEKOSLAVAKÇA	1	-	1	2	-	2
ÇERKEZCE	8	1	9	731	813	1544
ERMENİCE	10	11	21	721	785	1506
FRANSIZCA	-	-	-	2	3	5
GÜRCÜCE	18	2	20	1215	1438	2653
HIRVATÇA	-	-	-	1	-	1
KÜRTÇE	50	-	50	408	427	835
LAZCA	-	-	-	4	1	5
LEHÇE	-	-	-	2	1	3
MACARCA	1	-	1	3	2	5
RUMCA	1	-	1	2	-	2
RUSÇA	-	-	-	6	-	6
SIRPÇA	-	-	-	4	1	5
YAHUDİCE	-	-	-	5	7	12
TOPLAM	102	14	116	3476	3870	7346

Kaynak: 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilayeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.38, 96

Tablo 22'ye göre; vilayet genelinde Türkçe dışında konuşulan ikinci dil Gürcüce'dir. Üçüncü dil Çerkezce ve dördüncü dil de Ermenice'dir. Sinop Merkez'de Türkçe dışında başka bir dili konuşan erkeklerin sayısı 102 olarak gözükmesine karşın, bu kişilerin 91'inin mesleğinin olmadığı veya bilinmediği ilgili tabloda ifade edilmektedir. Erkek çalışanlardan sadece 11 kişinin işi bulunmaktadır. Bunlardan; 6 kişi Ermenice (4'ü toprak

mahsulleri ve 2'si sanayi alanında); 3 kişi Gürcüce (1'i toprak mahsulleri, 1'i sanayi ve 1'i de idari hizmetler alanında), 1 kişi Kürtçe (sanayi) ve 1 kişi de Macarca (sanayi) ana lisansı olarak gözükmektedir. Toplam 14 kadın çalışandan sadece 5 kişinin hangi sektörde çalıştığı bilinmemektedir. Söz konusu 5 kişinin ana dili Ermenice olup, 4'ü toprak mahsulleri ve 1'i de ev işlerinde çalışmaktadır.

Tablo 23'e göre; Merkez'de ve vilayet genelinde İslamiyet'ten sonra gelen ikinci din Hristiyanlıktır. Merkez'de Hristiyan erkeklerin 4'ü toprak, 3'ü sanayi ve 1'i de idari hizmetlerde çalışmaktadır. 4'ünün mesleği belirsizdir. Dini belli olmayan bir erkek de sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir. 12 Hristiyan kadından 4'ü toprak, 1'i sanayi alanında çalışırken 7'inin mesleği belirsizdir. Vilayetteki toplam 1608 Hristiyan'ın 861'inin mesleği bilinmemektedir. Mesleği bilinenler içinde sıralama şu şekildedir: toprak mahsulleri (erkek:220-kadın: 218), sanayi ve küçük sanatlar (erkek:177-kadın:92), ticaret (kadın:11-kadın:22), umumi idare ve hizmetler (erkek:5) ve ev iktisadiyatı -şahsi hizmetler (kadın:2). Toplam 17 Musevi içinde mesleği bilinen 7 erkekte 4'ü toprak ve 3'ü de sanayi sektöründe çalışmaktadır. Bu rakamlar vilayet genelinde Müslim-gayrimüslim fark etmeksizin ana iş kolunun toprak mahsulleri olduğunu ve bu alanı sanayi ve küçük sanatların takip ettiğini göstermektedir.

Tablo 23

1935 Yılı Verilerine Göre Çalışan Nüfusun İslamiyet Dışındaki Dinlere Göre Ayrımı

DİN	SİNOP MERKEZ			SİNOP VİLAYET GENELİ		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Hristiyan	12	12	24	781	827	1608
Musevi	-	-	-	7	10	17
Diğer	1	-	1	1	-	1
TOPLAM	13	12	25	789	837	1626

20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.39, 97

Tablo 24

Türk Tebaası Dışında Çalışan Nüfusun Ülkelere Göre Dağılımı

TABİİYETİ OLUNAN ÜLKE	SİNOP VİLAYET GENELİ		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Almanya	5	4	9
Avusturya	3	4	7
Belçika	2	2	4
Çekoslovakya	1	2	3
İtalya	-	1	1
Polonya	7	1	8
Macaristan	1	2	3
Romanya	5	7	12
Yugoslavya	6	1	7
Filistin	1	1	2
Meçhul	1	-	1
TOPLAM	32	25	57

20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Sinop Vilâyeti Kati ve Mufassal Neticeler, 1937, s.97

Sinop Merkez’de çalışan nüfusun tamamı Türk tebaası olup, yabancı ülkelerin tabiiyetinde bulunan kimse yoktur.

Tablo 24’de; Türk dışında toplam on ülkeye ait tebaa verilmiştir. Bunlar içinde ilk üç sırayı; Romanya, Almanya ve Polonya almaktadır. Erkeklerde ilk sıra Polonya’ya, kadınlarda ilk sıra Romanya’ya aittir.

Sonuç

Cumhuriyet yönetimi 1927 yılında nüfus ve sanayi sayımı yaptı. Bu sayımlardan amaç yeni oluşturulacak politikalar ve hedefler için istatistiki veri elde etmektir. Yeni devletin ilk sayımı olması ve elde edilen verilerin yeterli görülmemesi neticesinde, 1935 yılında vilayet bazında çok daha ayrıntılı bir nüfus sayımı gerçekleştirildi. Bununla beraber, 1927 ve 1935 yıllarındaki sayım şablonlarında doğal olarak uyumsuzluk yaşandı. Bu durumun neticesinde sekiz yıllık dönem içinde kimi verilerin takip edilmesi ve karşılaştırma yapılması imkânsız bir hal aldı. İstatistiki veri boşluğuna rağmen, bu çalışmada sekiz yıllık dönem içinde Sinop vilayetinin ekonomik yapısına dair önemli bilgilere ulaşıldı.

Çalışan nüfusun sektörlere göre dağılımları 1935 yılı verileriyle dikkate alındığında; bu dönemde vilayetin ana geçim kaynağının; ziraat, bağcılık-bahçivanlık-çiçekçilik, hayvan yetiştirme ve bakımı-arıcılık, ormancılık, deniz-göl-nehir-kara avcılığını içine alan toprak mahsülleri sektörüne ait olduğu anlaşıldı. Bu sektörü sırasıyla; sanayi ve küçük sanatlar, umumi idare ve hizmetler-serbest meslekler, ticaret, nakliye ve muvasala (ulaşım) ve ev iktisadiyatı-şahsi hizmetler gruplarının takip ettiği bilgisine varıldı. Bu dönemde açılan işletmeler aracılığıyla Sinop vilayeti genelinde sanayi ve küçük sanatlar alanında çalışan sayısında önemli bir gelişim yaşanmış olduğu görüldü.

Sinop vilayetinin 1927 yılına ait ekonomik göstergeleri; tarım-evcil hayvanlar-balık ve av ürünleri alanında faaliyet gösteren işletmelerin yaklaşık % 61'inin tek kişiyle çalıştığını ve bunların da yaklaşık % 22'ini aile efradına ait işletmelerin oluşturduğunu ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle tek kişilik işletmelerin yaklaşık üçte biri aile bireylerinden oluşmaktadır. Bu durum yöre halkının toprak mahsülleri sektöründe elde ettiği ürünleri ticari bir meta olarak değerlendirmekten ziyade kendi ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Sinop vilayetine ait 1935 yılı verilerine göre; 75.545 mesleği olmayan mevcut olup (Bknz: Tablo 21-mesleksizler), toplam nüfus içinde yaklaşık % 39,3'lük bir yer kaplamaktadır. Çalışan yaş grupları içinde genç, üretken ve dinamik nüfusun çoğunluğu teşkil edip etken olması, vilayetin ekonomik gelişimine katkısı açısından olumlu olarak görülebilir. Bununla birlikte, 0-14 yaş grubunda 1935 yılı verilerine göre; mesleği belli olup çalışan 15.030 (erkek:8231; kadın:6799) kişi vardır ve mesleği bilinen nüfus içinde yaklaşık % 13,3'lük bir yer kaplamaktadır. Başka bir ifadeyle toprak mahsülleri alanında mesleği belli olup çalışan yaklaşık her yedi kişiden biri 14 yaşın altında çocuktur. Yaşlı olarak nitelendirip çalışma yaşının dışında tutmamız gereken 75 ve üstü yaş grubu içinde de mesleği belli olup çalışanların sayısı 2195'dir (erkek:1120; kadın:1075). Mesleği belli olan nüfus içindeki oranı da yaklaşık % 1,9'dur. Savaşlarda kaybedilen yetişkin erkek işgücünün eksikliği, Anadolu'nun diğer şehirlerinde olduğu gibi Sinop'ta da kendini hissettirmiştir. Bu eksiklik; kadınlar, çocuklar ve yaşlı erkeklerle doldurulmaya çalışılmıştır. Bu dönemde vilayet genelinde bir nevi ekonomik seferberlik ilan edilmiş ve her yaştan insan üretim sektörlerinin içine dâhil edilmek istenmiştir.

Kaynakça / References

- Baçođlu, B. (1978). *Sinop İli Tarihi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.
- Demir, C. (2014). Kastamonu Vilâyeti salnâmelerine göre Sinop'un idari ve demografik yapısı (1869-1903). *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 45-64.
- Demirkaya, F.U. ve Tuluk, Ö.İ. (2012). Eflatun'un "kurbağa" sı Sinope'den Sinop'a: kaynaklara göre Sinop kentinin fiziksel gelişimi. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 45-68.
- Kaya, M. (2011). *Türkiye'nin ilk sanayi kasabalarından biri Ayancık* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı, Samsun)
- Kaya, M. ve Yılmaz, C. (2018). Endüstriyel Miras Turizmi İçin Bir Örnek: Ayancık-Zingal Orman İşletmesi (Sinop). *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XLIV, 121-162.
- Önal, E.A. (2007). *1928-1938 Yılları Arasında Sinop'un Sosyo Kültürel Yapısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Sinop)
- Özcan, S. (2011). XIX. Yüzyılın Ortalarında Sinop'taki Gayrimüslimlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısı. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 145-172.
- Sayılır, B. (2013). Milli Mücadele döneminde Batı Karadeniz'in (Sinop-Kastamonu-Zonguldak) sosyo kültürel ve ekonomik yapısı (Türkiye'nin sıhhi ictimai coğrafyası raporlarına göre). *Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-20.
- Tırıl, A. (2010). *Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Programı, İzmir)
- TÜİK. (1929). 28 teşrinievvel 1927 umumî nüfus tahriri mufassal neticeler, Ffasikül: I. İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası.
- TÜİK. (1937). 20 ilk teşrin 1935 genel nüfus sayımı Sinop vilâyeti kati ve mufassal neticeler, cilt:50, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, İstanbul: Hüsnütabiat Basımevi.
- TÜİK. (1937). 20 ilk teşrin 1935 genel nüfus sayımı Türkiye nüfusu kat'î tasnif neticeleri, cilt:60, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, Ankara: Mehmet İhsan Basımevi.

TÜİK. (1969). Sanayi Sayımı 1927, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Yayın No:584. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.

Ünal, M.A. (2014). *Osmanlı Devrinde Sinop XV. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sinop Kazâsı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Summary

Sinop is a city which kept its fame in history due to its geography and two natural harbours. Taking part in administrative construction by its position of being a province in the first years of the Republican era people in Sinop mainly dealt with farming. In this era, after farming sector, industry, trade, governmental and private sectors of professions were engaged by the people.

According to the data in 1927, out of 399 industrial enterprises, 159 in the province belong to agricultural sector including livestock, fishery and hunting. Apart from the main sector, as well as mining and its management at first it has been noted in data that forestry, weaving and construction sectors were added to the list. Like 51,4 % of enterprises in the province were almost formed of one person. Besides others, there were five big enterprises and only one of them had more than 100 workers. Most of the enterprises (almost 30,1 %) were in the city center but there were also others in Ayançık, Boyabat and Gerze.

The population of the city was 169.965 according to the data of the 1927 census, but in 1935 it was 192.303. It increased as 13,1 % in 8 years. Considering the city center, the increase is 9,7 %. As parallel to the increase in population of the city, there was a richness partly in economic situation. In the period of 1927-1935, there was an increase of people as 10,7 % in agricultural sector and like 123,7 % in industry. But it is notable that there was a decrease as 13,4 % in commercial activity in contrast to other sectors. The main reason of the increase in industrial activities is that there was an electric management and 32 lumber factories in the province during the period of 1923-1938.

The First World War and then The Turkish War of Independence fairly reduced working male population. As a result of this situation in the entire country, especially women workers came forward in agricultural sector and there was an increase of child workers under 14 years of age

and there was also a statistical datum of workers older than 70. The number of non-Muslim people dwelling in the city is quite low (as 1626, 0,9 %). So, it made a limitation in economical effect of non-Muslim people in the province. The people in Sinop who had to produce and survive as economically in the first of years of The Republic tried to perform what was needed in production sectors regardless of age and social status.